

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 631/2025-16

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša a sudcov Libora Duľu (sudca spravodajca) a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], a [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpených Viktória Hellenbart, advokátska kancelária s.r.o., Martina Rázusa 146/23, Lučenec, proti uzneseniu Okresného súdu Lučenec č. k. 13C/41/2022-790 zo 6. októbra 2025 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 3. novembra 2025 domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), ako aj základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy uznesením všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovatelia navrhujú napadnuté uznesenie zrušiť a zakázať okresnému súdu pokračovať v porušovaní ich práv.
2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovatelia doručili okresnému súdu žalobu o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva. Pri podaní ocenili hodnotu spoluvlastníckeho podielu, ktorý žiadali prikázať do svojho výlučného vlastníctva, na 2 351,39 eur, čo podopreli dôkazom.
3. Súd ocenenie predmetu sporu akceptoval a vyrubil súdny poplatok z hodnoty podielu vo výške 70,50 eur. Okresný súd právoplatným rozsudkom č. k. 13C/41/2022-532 z 5. októbra 2023 zaviazal sťažovateľov zaplatiť žalovaným spoluvlastníkom odplatu za ich spoluvlastnícky podiel vo výške

13 793,88 eur. Odplata bola stanovená na základe záverov znaleckého dokazovania nariadeného na návrh sťažovateľov v reakcii na obranu žalovaných v priebehu konania.

4. Okresný súd uznesením č. k. 13C/41/2022-777 z 2. septembra 2025 vydaným vyšším súdnym úradníkom určil súdny poplatok z výšky odplaty, ktorú mali sťažovatelia zaplatiť žalovaným za ich spoluvlastnícke podiely, na sumu 827,50 eur, teda dorubil poplatok vo výške 707 eur.

5. Proti uzneseniu súdu podali sťažovatelia sťažnosť, ktorú okresný súd napadnutým uznesením zamietol, čo odôvodnil tým, že (i) dorubovanie súdneho poplatku na základe ceny nehnuteľnosti ustálenej až v priebehu sporu je bežnou praxou súdov, (ii) k zmene poplatkovej povinnosti spravidla dochádza až rozhodnutím vo veci samej, doplatok súdneho poplatku je následne vyrubení samostatným uznesením, (iii) poukázal na komentár k zákonu o súdnych poplatkoch (HORVÁTH, E. *Zákon o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov – komentár* [Systém ASPI].), (iv) poukázal na uznesenie ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 137/2010, ktoré uvádza, že použitý pojem „rozšíri“ v zákone Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdnych poplatkoch“) sa vykladá extenzívne, takže zahŕňa aj situáciu, keď v priebehu konania súd zistí, že základ pre výpočet súdneho poplatku je vyšší ako základ, z ktorého súd vychádzal pri prvotnom vyrubení súdneho poplatku.

II.

Argumentácia sťažovateľov

6. Sťažovatelia zastávajú názor, že v ich prípade nebol daný zákonný dôvod, aby okresný súd rozhodol o doplatení súdneho poplatku, pretože nedošlo k rozšíreniu, ale, naopak, k zúženiu poplatkového úkonu – predmet žaloby sa zúžil. Súčasne nedošlo k dispozičnému rozšíreniu žaloby.

7. Okresný súd zákonný podklad na dorubenie poplatku vyvodil extenzívnym výkladom § 7 ods. 7 zákona o súdnych poplatkoch, hoci tento explicitne odkazuje súd na postup podľa § 7 ods. 3. Ak je ocenenie predmetu sporu zjavne nízke alebo ak ide o nehnuteľnosť, súd mal vychádzať z ocenenia podľa osobitného predpisu.

8. Vyrubovanie poplatkov je konaním štátnych orgánov, pre ktoré platí povinnosť konať výlučne na základe zákona (čl. 2 ods. 1 ústavy) a neprípustnosť jeho extenzívneho výkladu, ktorý znamená rozširovanie vlastných právomocí nad rámec normatívneho znenia textu. Takýto postup súdov je ústavne neudržateľný, porušujúci princíp zákonnosti výkonu verejnej moci (čl. 2 ods. 2 ústavy), ako aj princíp právnej istoty. Tento zásah neospravedlňuje a nelegitimizuje argument okresného súdu, že súdy v praxi takto bežne postupujú. Princíp zákonnosti a právnej istoty nemôže byť prelomený odkazom na komentár k zákonu o súdnych poplatkoch ani zjavnými nedostatkami v texte tohto zákona.

9. Okresný súd pri svojej argumentácii nerozlišuje rozšírenie predmetu poplatkového úkonu dispozičným úkonom účastníka konania a na základe dôkazu – záverov znaleckého posudku, ktorý odlišne ocení podiel spoluvlastníka.

10. Uznesenie ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 137/2010, na ktoré okresný súd poukazuje, pracuje s teóriou predmetu poplatkového úkonu, ktorá bola kritizovaná aj akademicky. V danej veci však nešlo o vyrubenie poplatku z hodnoty nehnuteľnosti a ceny žiadaného podielu. Nešlo o dorubenie poplatku po právoplatnom skončení veci, ako to je v prípade sťažovateľov.

11. V konaniach o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva súd nie je bezvýhradne viazaný žalobným návrhom, ale je povinný postupovať podľa zákonom stanovenej hierarchie spôsobov vyporiadania podľa § 142 Občianskeho zákonníka. Poplatkový základ viazaný na výsledok konania je podľa sťažovateľov v takomto type konania ústavne neudržateľný, pretože účastník nemôže ovplyvniť, ktorú zo zákonom predvídaných alternatív súd zvolí. Ak by poplatková povinnosť bola derivovaná od výsledku rozhodovania, vznikol by protiústavný stav, pri ktorom výška poplatku závisí od procesného uváženia súdu, nie od dispozičného úkonu účastníka.

12. Ak zákonodarca neustanovil jasný poplatkový základ pre všetky zákonné alternatívy spôsobu vyporiadania, nemožno medzeru v zákone vyplňať na ťarchu účastníka konania.

13. Postup okresného súdu porušil princíp právnej istoty a predvídateľnosti nákladov sporu a ekonomickej záťaže. Výklad zákona zo strany súdu nielenže nemá oporu v jeho normatívnom texte, popiera aj jeho zmysel a účel.

14. Ekonomické riziko konania musí byť pre stranu predvídateľné už pri jeho začatí. K tomu sa priklonila aj rozhodovacia prax ústavného súdu, ktorá zdôrazňuje, že rozhodujúca hodnota predmetu konania nemôže byť určovaná až na konci konania spôsobom, ktorý podstatne mení ekonomické dôsledky účasti v spore. Takýto postup je v rozpore s účelom a princípom ochrany dôvery v právo (I. ÚS 43/2025).

15. Napadnuté rozhodnutie porušuje práva sťažovateľov na spravodlivý proces svojou arbitrárnosťou a extrémnym formalizmom, pretože ignoruje okamih vzniku poplatkovej povinnosti, rozširuje zákonnú dikciu § 7 ods. 7 zákona o súdnych poplatkoch extenzívnym spôsobom, ukladá poplatok bez opory v zákone, sleduje iba mechanický výpočet bez zváženia kontextu.

16. Doplatenie poplatku 707 eur bez zákonného podkladu je súčasne porušením práva sťažovateľov vlastníť majetok.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

17. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie práva na spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru) a porušenie vlastníckeho práva sťažovateľov (čl. 20 ods. 1 ústavy) uznesením okresného súdu o dorubení súdneho poplatku v konaní o zrušenie a vyporiadanie ideálneho podielového spoluvlastníctva k nehnuteľnostiam. Sťažovatelia v zásade namietajú, že okresný súd rozhodol neprípustne, aplikujúc extenzívny výklad zákona o súdnych poplatkoch, ktorý výslovne nerieši situáciu vyrubenia súdneho poplatku, ak sa cena predmetu konania zmenila v priebehu konania na základe znaleckého posudku, teda nie na základe dispozičného úkonu strany konania. Medzeru v zákone o súdnych poplatkoch nemožno vykladať na ťarchu účastníka konania, ktorý tak nemá možnosť predvídať prípadnú ekonomickú záťaž súdneho konania.

III.1. K namietanému porušeniu práva na spravodlivý proces:

18. Ústavný súd považuje v rámci formulovania všeobecných východísk, ktoré tvoria ústavnoprávny základ jeho rozhodovania o ústavnej sťažnosti sťažovateľov, za potrebné v prvom rade zdôrazniť, že nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Z tohto postavenia vyplýva, že úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa zásadne obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (m. m. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05).

19. Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Do obsahu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon (IV. ÚS 77/02). Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, ktorý predpokladá použitie ústavne súladne interpretovanej platnej a účinnej normy na zistený stav veci.

20. Prípady, v ktorých nesprávna aplikácia jednoduchého práva všeobecným súdom má za následok porušenie základných práv a slobôd, sú tie, v ktorých táto nesprávna aplikácia jednoduchého práva je spätá s konkurenciou jednotlivých noriem tohto práva, prípadne s konkurenciou rôznych interpretačných alternatív, v ktorých sa odráža kolízia ústavných princípov, a naostatok aj prípady svojoľnej aplikácie jednoduchého práva. Pojem svojoľne možno interpretovať na prípad, keď všeobecný súd urobí taký výklad použitej právnej normy, ktorý je v extrémnom rozpore s právom na súdnu ochranu a princípom spravodlivosti, alebo ho urobí v inom než zákonom ustanovenom a v právnom myslení konsenzuálne akceptovanom význame či bez bližších nerozpoznateľných kritérií (I. ÚS 533/2016). O svojoľli (arbitrárnosti) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (III. ÚS 264/05, Zbierka nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky, č. 100/2005).

21. Zároveň ústavný súd poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, v zmysle ktorej rozhodovanie o súdnych poplatkoch spravidla nedosahuje ústavnoprávnu intenzitu opodstatňujúcu konštatovanie porušenia základných práv a slobôd sťažovateľa (z novej judikatúry napr. II. ÚS 224/2018).

22. Z hľadiska sťažovateľmi uplatnenej argumentácie ústavný súd pristúpil k preskúmaniu uznesenia o zamietnutí ich sťažnosti proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka o uložení povinnosti zaplatiť súdny poplatok za podanú žalobu po právoplatnom skončení ich právnej veci, zameriavajúc sa na posúdenie skutočnosti, či sa závery okresného súdu zakladajú na zákonných dôvodoch a či tieto dôvody boli v kontexte sťažovateľmi uplatnenej argumentácie dostatočne a ústavne konformne formulované a či interpretácia a aplikácia § 7 zákona o súdnych poplatkoch okresným súdom je z ústavnoprávneho hľadiska udržateľná.

23. Okresný súd v bode 14 napadnutého uznesenia konštatoval, že poplatková povinnosť vzniká podaním rozšírenia návrhu, ktorým v danom prípade bol okamih ustálenia ceny dotknutej

nehnutelnosti, ktorá bola medzi stranami sporná, až v priebehu konania na základe znaleckého posudku, s ktorým sporové strany súhlasili, a ktorá sa premietla do samotného výroku rozsudku okresného súdu. Svoje právne závery okresný súd oprel o zaužívanú prax súdov a komentár k zákonu o súdnych poplatkoch, ktorý vychádzal z uznesenia ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 137/2010 (dorubenie súdneho poplatku zo zmluvnej pokuty, ak pri podaní návrhu bol vyrubený poplatok len za istinu). K zmene poplatkovej povinnosti tak mohlo dôjsť až meritórnym rozhodnutím.

24. Okresný súd teda jasne, zrozumiteľne a logicky vysvetlil, akými úvahami sa pri posúdení možnosti súdu vyrubiť poplatok zo žaloby dodatočne po začatí konania (v tomto prípade až po právoplatnosti rozsudku okresného súdu) na základe ceny nehnuteľnosti stanovenej znalcom počas súdneho konania, nielen na základe ceny podielu určenej sťažovateľmi pri podaní žaloby (niekoľkonásobne nižšej oproti cene stanovenej znalcom, pozn.), ktorou sa pôvodne pri určení výšky súdneho poplatku spravoval. Rozhodol v súlade s rozhodovacou praxou všeobecných súdov a názormi vyplývajúcimi z právnej teórie, ktoré pod pojmom „rozšírenie“ predmetu poplatkového úkonu za určitých okolností považujú aj situáciu, ak sa až v priebehu konania zistí skutočná cena predmetu konania.

25. Ústavný súd za týchto okolností nemá ústavne relevantný dôvod a ani oprávnenie na to, aby prehodnocoval právny záver okresného súdu a tento následne podrobil ústavnoprávnej korekcii. Skutočnosť, že sťažovatelia sa s právnym názorom uvedeným v uznesení okresného súdu nestotožňujú, nemôže sama osebe viesť k záveru o neodôvodnenosti tohto názoru a ani nezakladá oprávnenie ústavného súdu nahradiť názor okresného súdu svojím vlastným.

26. Pokiaľ ide o sťažovateľmi uvedený poukaz na nález ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 43/2025, tento sa netýkal uloženia povinnosti zaplatiť (dorubiť) súdny poplatok, ale posúdenia odlišnej situácie, keď okresný súd rozhodoval o výške náhrady trov konania, vychádzajúc z hodnoty sporu (ocenenosti predmetu konania) v kontexte určenia výšky tarifnej odmeny advokáta, čo s aktuálne prejednávanou vecou nesúvisí.

27. Ak je v rozhodovacej činnosti všeobecných súdov sporné (sťažovatelia neuviedli žiadnu relevantnú judikatúru, pozn.), či je súdmi praktizovaný postup týkajúci sa dorubenia súdneho poplatku na základe ustálenia ceny predmetu konania (nehnutelnosti) až v priebehu konania bez dispozičného úkonu strany sporu, a teda existuje tu potreba zjednotenia výkladu príslušných ustanovení zákona o súdnych poplatkoch, uvedené nepatrí do kompetencie ústavného súdu, ale Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky, ktorému sa okrem iného priznáva aj právomoc zaujímať stanoviská k zjednocovaniu výkladu zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov (m. m. I. ÚS 17/01, IV. ÚS 267/05, II. ÚS 752/2016, II. ÚS 861/2016, III. ÚS 205/2017), sekundárne aj krajským súdom a okresným súdom, resp. mestským súdom (resp. ich plénam, kolégiám, prípadne grémiám) v podobe prerokovania a vyjadrovania sa k podnetom na prijatie stanoviska k zjednocovaniu výkladu zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov.

28. Ústavný súd tak dospel k záveru, že sťažovateľmi uplatnené námietky sú nedôvodné a nesignalizujú takú priamu príčinnú súvislosť s možným porušením základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, na základe ktorej by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie reálne mohol vysloviť ich porušenie.

29. Vychádzajúc z uvedeného, pri predbežnom prerokovaní ústavný súd ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. novembra 2025

Ladislav Duditš
predseda senátu